

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №12

Декември 2020

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Брутната продукция от зърнени и маслодайни култури през 2020 г. по оценки на САРА ще бъде с около 6% под нивата от 2019 г. Предварителната оценка на НСИ за брутната продукция в зърнопроизводството е за спад от 13%, а при маслодайните култури – 9%. Големият спад в реколтата през 2020 г. основно при пшеница, царевица, рапица с около 15-17% ще бъде компенсирано частично с ценови ръст от 10%.
- Постигнатите цени през м.ноември, и които ще бъдат актуални и за следващите няколко месеца при всички култури са едни от най-високите от рекордните изкупни цени от 2012 г. Единствено при ечемика те са по-ниски от цените през 2018 г. Високите изкупни цени следват международните и европейски тенденции.
- Изследване на САРА върху резултатите от различни сценарии на подпомагане след 2020 година показва, че при умерено оптимистичния вариант, които съответства на заложената финансова рамка за 5% увеличение на директните плащания в ОСП 2021-2027, площите с основните зърнени и маслодайни култури могат да нараснат с около 1,1% годишно до 2027 г. Същевременно Зелената сделка се очаква да нанесе чувствително отражение върху производството и площите, което ще се усети по-осезаемо евентуално към средата на десетилетието.
- Засетите площи с есенни култури по оценки на САРА е с 2-3% под миналогодишното. Площите, които се очаква да бъдат засети при пшеница са около 1,2 млн.ха, ечемика да остане на равнища около 115 хил.ха, а рапицата да претърпи намаление до 120 хил.ха. При благоприятна от климатична обстановка зима, това намаление може да бъде компенсирано от пролетниците.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна към края на м.декември остават на равнищата от предишния месец: хлебна пшеница - 254 US\$/т, ечемика - 220 US\$/т, фуражна пшеница - 250 US\$/т. При царевичата FOB цената е 236 US\$/т, а слънчогледовото олио достигна връх от 980 US\$/т. На годишна база цените са с 25% нагоре. Очаква се тези високи цени да не претърпят съществени изменения до края на м.април, 2021 г.
- Високите цени на продоволствените суровини в Русия карат властите да предприемат мерки за потискане на инфлацията. Русия предвижда да въведе квота и мито за износ на зърно от 15 февруари, 2021 г. равняващо се на около 30 US\$/т при пшеницата. По данни на ИКАР, това ще увеличи световните цени, като през м.февруари, FOB цената от Русия ще стигне 260 US\$/т, а изкупните цени могат да паднат с 20 US\$/т.
- Цените на палмовото масло, FOB Индонезия за два месеца са се повишили с 27%, достигайки в края на м.декември 990 US\$/т, а за година, повишението е с 43% при рекордно производство от 75 млн.т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	09.2020	10.2020	11.2020	12.2020*	01.2021*
Хлебна пшеница	330,53	355,96	375,52	380	385
Фуражна пшеница	307,06	326,62	355,96	360	370
Ечемик	281,64	279,86	287,51	290	290
Царевица	301,20	316,84	346,18	350	355
Слънчоглед**	692,50	780,80	824,50	850	850

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

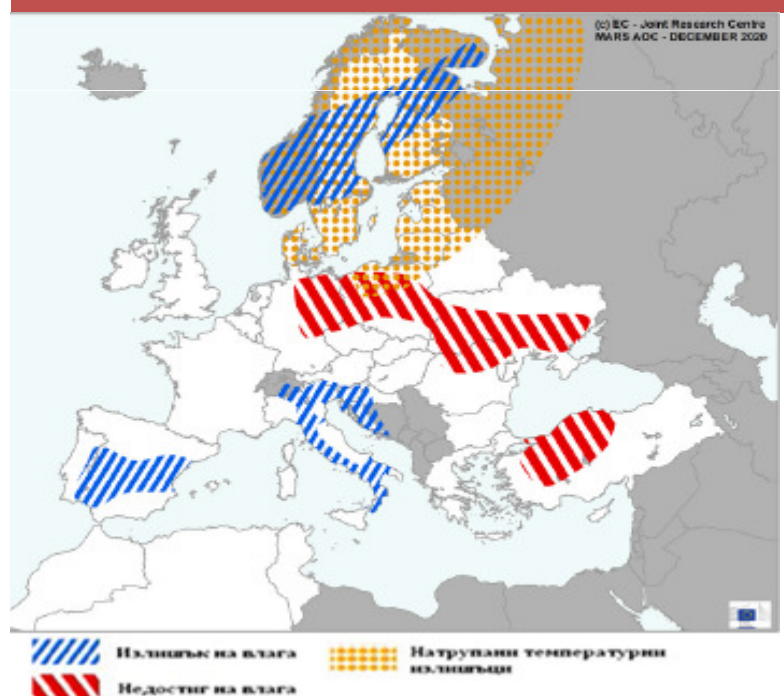
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	10.2020	11.2020	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	182,33	183,24	-1%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	158,61	160,93	+7%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	755,91	752,34	+8%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Засегнати площи от неблагоприятни природни условия в периода 01.11.2020 – 19.12.2020 от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, December, 2020

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Неблагоприятна за производството на зеленчуци се оказва 2020 г. по данни на НСИ. Брутната продукция ще падне с 10%, което се дължи основно на свиване на физическото производство. На годишна база се очертава спад на производството с 17% в сравнение с 2019 г. Цените на зеленчуците ще бъдат с 8-10% по-високи от миналогодишните.
- Делът на зеленчукопроизводството в растениевъдната продукция за 2020 г. ще остане на нива около 7,5%, докато в Брутната селскостопанска продукция ще е около 5,1%. Това е леко понижение от 5,2% през 2019 г. По първоначални оценки производството на домати е сред най-силно засегнатите сектори в зеленчукопроизводството, където може да има до 30% спад на годишна база.
- Анализ на САРА показва, че площите със зеленчуци са еластични към промени в подпомагането (най-вече обвързана подкрепа). При сценарий с ръст на субсидиите на площ с 5%, което се очаква от Многогодишната финансова рамка, общите площи със зеленчуци в периода 2021-2027 г. могат да нараснат с 3-4% в сравнение с 2018 г. до 44 хил.ха. При 15% увеличение на плащанията, тези площи могат да достигнат 50 хил.ха.
- Изкупните цени през зимните месеци се очаква да останат близки до средните за последните 5 години. Сериозно увеличение не се очаква, заради отслабеното търсене и натиска от вносна продукция.
- След като през м.ноември цените на едро и дребно на основните зеленчуци се повишават сериозно, при краставиците на дребно с +29%, а на едро вносните домати скачат с 43%, то през м.декември слабо търсене понижава цените, които на едро са с около 12% под тези година по-рано, а на дребно са сходни със същия месец на миналата година.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Световното развитие на зеленчукопроизводството прогресира с годишен ръст от 1 до 2%. Световното производство на краставици достига 87,8 млн.т през 2019 г., което е нарастване с 2% за година. Площите на които се разгръща това производство са 2,2 млн.ха.
- Световното производство на домати за 2019 г. се изчислява на 180,8 млн.т. През 2018 г. то е измерено по данни на [ФАО](#) на 179,9 млн.т. Реколтираната площ от домати за 2019 г. е 5 млн.ха. От началото на века, производството на домати се увеличава с около 60%, което нарежда домати, не само като най-консумираният, но и най-бързо растящия в производствено отношение зеленчук.
- Производството на зелен и лютив пипер в световен мащаб се нарежда надолу в световната производствена класация. За 2019 г., производството достига 38 млн.т. Китай държи около 50% от производството, докато ЕС е с дял от 7,3%, а Турция с 6,8%.

Изкупни цени, лв./тон

	09.2020	10.2020*	11.2020*	12.2020*	01.2021*
Домати	0,79	0,85	0,90	0,90	0,85
Краставици	0,83	1,00	1,20	1,15	1,25
Пипер	0,71	0,65	0,70	0,80	0,80

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	09.2020	10.2020	11.2020	12.2020*
Домати - оранжерийни	1,79	2,23	2,41	2,00
Домати - внос	1,28	1,26	1,86	1,86
Краставици - оранжерийни	1,41	1,63	2,17	2,35
Краставици - внос	1,24	1,41	1,51	1,51

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	09.2020	10.2020	11.2020	12.2020*
Домати	2,04	2,33	2,78	2,75
Краставици	2,22	2,44	3,15	2,94
Чушки (зелени)				

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на домати в ЕС през м.ноември се понижават близо до 5 годишните средни от 0,97 евро/кг, след като в предходния месец скочиха рязко до 1,07 евро/кг. Испания отново е засегната от низходящ тренд, докато Холандия, която е другият водещ производител на домати за прясна консумация в ЕС поддържа по-високи цени от обичайното. Цените за м.декември в ЕС се прогнозира да се покачат до 1,10 евро/кг, а за януари ще бъдат в диапазона 1,10-1,20 евро/кг, като ще зависят от производствените условия.
- През м.декември цените на сладкия пипер в ЕС продължават сезонното си повишение. Цените на едро в Испания са около 1,15 евро/кг, което е с 8% под тези за същия период на миналата година. Цените на едро на сладкия пипер в Турция се покачват по осезаемо до 0,53 US\$/кг, което е с 22% за месец и 18% на годишна база. Цените в следващите месеци ще зависят от търсенето, което спада, но и от инфлационния натиск.
- Цените на едро на краставици през м.декември продължават леко да се повишават, след като за 7-8 месеца бяха под тези от предходната година. В Полша, която увеличава пазарните си позиции в ЕС, цените са с 30% нагоре - до 1,45 евро/кг, по данни на www.tridge.com. Цените в Турция остават по-ниски отколкото през същия месец на миналата година - 0,39 US\$/кг.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Първите оценки на националните сметки в селското стопанство на НСИ показват, че производството на мляко през 2020 г. ще бъде с около 0,9% над производството от 2019 г. Изкупните цени са с около 1% под тези от предишната година, която се отличава с едни от най-високите цени в съвременното време. Делът на млечния сектор в животновъдната продукция се изчислява на 31%, а в брутната продукция от отрасъла с едва 8%.
- Според Аграрния доклад за 2020 г. се очаква броят на млечните крави да се задържи около 216 хил. глави, на биволиците около 11,5 хил. глави, а при млечните овце-майки се очаква увеличение с около 25 хил. глави до 975 хил. броя. При козите майки също се очаква увеличение с около 8 хил. глави до 202 хил. броя. Задържането на броя при ЕРД можем да отдадем на значителния брой животни в средни и големи стопанства, както и на извънредното национално подпомагане във връзка с Ковид-19 и сушата в Източна България.

Развитие на млечната верига в света

- За периода януари-октомври има увеличение на изкупеното краве мляко в ЕС с +2%, сравнено със същия период на предходната година, а само за м.октомври увеличението е 1,3%. Страните с най-голямо увеличение са Ирландия (52 хил.т.), Италия (32 хил. т) и Полша (18 хил. т.), намаление отчитат Германия (-18 хил.т.), Франция (- 14 хил.т) и Австрия (-5 хил.т.).
- Цената на Спот пазара Лоди в Италия е 0,35 евро/л, което представлява намаление на месечна база. Спот цената е индикатор за търсенето на мляко на свободния пазар и е обратноциклична на основните, договорни пазари. Изкупните цени в ЕС растат най-вече заради повишаване разходите за изхранване на животните, което ще поддържа цените в следващите месеци.
- Поскъпването на еврото спрямо щатския долар през годината оказваше натиск към намаление на цените на борсовите млечни продукти в ЕС. Към 20 декември сравнени с Океания и САЩ, ЕС не са с най-ниската цена при нито една от основните борсови стоки – сирене Чедър, сухо обезмаслено и пълномаслено млека и масло, което ще се отрази на външнотърговската конкурентоспособност..

Актуална информация

- На заседание на ТРГ за Стратегическия план е обсъждано възрастово ограничение за допустимите за подпомагане животни по обвързана подкрепа. Предложението е помощта да бъде насочена за млечни крави до 10 години, месодайни крави до 12 години и овце и кози до 7 години. Въвеждането на подобно ограничение би имало положителен ефект върху обновяването на млечните стада и повишаване продуктивността на българското земеделие.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	09.2020	10.2020	11.2020	12.2020*	01.2021*
България	60,63	62,59	62,59	63,00	63,00
ЕС (13)	64.27	66.52	68.47		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	10.2020	11.2020	12.2020	Δ%м-1	Δ%у-1
България					
ЕС (28)	424.4	424.4	434.1	+2.3	-12.9

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	10.2020	11.2020	12.2020	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1560.0	1584.0	1512.0	-4.5	-14.5
ЕС (28)	674.8	680.6	661.1	-2.9	-7.4

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	10.2020	11.2020	12.2020	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1087.0	1102.0	1107.0	+0.5	+0.2
ЕС (28)	594.6	606.3	606.3	0.0	+4.0

Δ%м-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%у-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Най-важните изменения в политиката през изминалата година са изготвянето на основни регламенти свързани със Зелена сделка, приета в ЕС през 2019, във връзка с прехода на Съюза към въглеродно-неутрална икономика. Два документа ще засегнат развитието на стопанствата в бъдеще – „Стратегия от фермата до вилицата“ представяща предложения за увеличаване на площите за биологично земеделие, намаляване на използваните химикали и емисии от селското стопанство, и предложение от ЕК за промяната на целта за намаление на емисии на 55% до 2030 поради ангажименти поети с Парижкото споразумение за климата.
- Европейската асоциация на млекопреработвателите (EDA) е разработила хармонизиран подход, за да отговори на предложеното отчитане на Продуктовия отпечатък върху околната среда (PEF) при обосноваване на зелени икове. Предлага се доброволно-задължителен подход: комуникацията относно екологичното представяне на даден продукт трябва да бъде доброволно, но след като е направено искане, то трябва да бъде обосновано според PEF (за обхванатите категории на въздействие, като би трябвало да са обхванати поне 3-5 категории).

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Последиците от проявлението на АЧС при свинете през 2019 г., изразяващи се в намаленото поголовие (със 162 хил. бр. животни по-малко спрямо 2018 г.) се отразиха негативно върху равнището на производството през настоящата година. През периода януари-септември 2020 г. в кланиците са произведени 45,9 хил. тона свинско месо, което е понижение с 22,7% на годишна база.
- Цените на тон кланично тегло на свинското месо останаха високи от м.януари до м.май (+27% средно на годишна база), под едновременното въздействие на ограниченото производство в страната и повишените европейски цени, следствие от силния износ за Китай. Пандемията от COVID-19 предизвика пазарни смущения и свиване на търсенето, което успокои растежа на цените и от м.юни насам те са под нивото от 2019 г. Низходящият ценови тренд продължава, поддържан от повишеното предлагане на европейския пазар, резултат от въведените ограничения за внос на свинско месо от Германия в Китай. Въпреки това, българските цени остават по-високи от средноевропейските.
- От началото на годината до м.юли цените на тон кланично тегло на говеждото и телешко месо се задържаха над нивото от 2019 г., поддържани от високите цени на алтернативните меса. С понижението на цените на свинското месо, от м. август цените на говеждото месо се движат надолу, отбелязвайки спад средно с 9% за петте месеца спрямо същите на предходната година. Очакванията са средногодишното ценово равнище да продължи тенденцията на растеж, наблюдавана през последните две години, достигайки 4,35 лв./кг сравнено с 4,23 лв./кг през 2019 г. и с 4,15 лв./кг през 2018 г.
- Ефектът на заместването между свинско и пилешко месо беше подсилен през настоящата година, под влияние на високите цени и понижените доходи, следствие от кризата с COVID-19. Най-ниски ценови равнища на тон кланично тегло на пилешкото месо бяха отбелязани през м.август и септември – 2,70 лв./кг. Силното търсене обуслови известно възстановяване през последните месеци. Оценките са средно годишната цена да е около 2,86 лв./кг, което е под средната за 2019 г. – 2,95 лв./кг.
- Силно изразена тенденция на растеж се наблюдава при цените на едро на овчето и агнешкото месо, които останаха стабилни от м. април насам – между 12,70-12,77 лв./кг (+8,6% на годишна база).

Важни събития през м.декември, 2020 г.

- Според прогнозния доклад на ЕК потреблението на месо на глава от населението в ЕС ще намалява в средносрочна перспектива. Спадът ще е причинен от намалението на консумацията на свинско месо (с 1,4 кг през следващите десет години), както и на говеждо и телешко месо (с 0,9 кг). Потреблението на пилешко месо ще расте, а на овчето и агнешкото ще се задържи стабилно.

Цени, лв./тон кланично тегло

	09.2020	10.2020	11.2020	12.2020*	01.2021*
Говеждо и телешко месо	4264	4029	4185	4000	3900
Свинско месо	3794	3657	3560	3500	3500
Пилешко месо	2699	2836	2797	2750	2800
Агнешко месо	12772	12732	12772	-	-

*Прогнозни цени

- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- По последни оценки на ФАО, в края на 2020 г. световното производство на месо се очаква да възлезе на 337,3 млн. тона, което е понижение с 0,5% на годишна база и представлява втора поредна година на спад. Въпреки свиването на производството, световните цени на месото отбелязват намаление в периода м.януари-ноември, което е най-силно изразено при пилешкото и свинското месо (-15%), следвани от говеждото (-8,3%), овчето и агнешкото месо (-0,5%).
- Силното търсене на животински протеини в Китай, едновременно със забавянето на растежа на световната икономика и по-ниските доходи следствие от епидемиологичните ограничения, стимулираха нарастване на производството на пилешко месо в глобален план. Очакваното количество за 2020 г. е 137 млн. тона (+2,6% спрямо 2019 г.).
- Средносрочната прогноза на ЕС очертава спад в количеството на произведеното месо в държавите-членки към 2030 г. с около 2,3% спрямо средното за периода 2018-2020 г. Основание за прогнозата са растящите изисквания, свързани с устойчивостта в екологичен, социален и икономически аспект на производствените методи, които ще доведат до намаляване на поголовието.

Екологичните аспекти от намаляване потреблението на месо

Източник https://www.foodfrontier.org/wp-content/uploads/2019/09/Meat_the_Alternative_FoodFrontier.pdf